

Pomnik Fryderyka Chopina

SERCE PEŁNE MAZOWSZA – GRA TERENOWA

Izabela Bielińska, Beata Osiał

KATEGORIA WIEKOWA: 7-9 LAT

Mazowsze.
serce Polski

ADRESAT: uczniowie w wieku 7–9 lat.

CZAS ZAJĘĆ: 90 minut.

SŁOWA KLUCZOWE: Mazowsze, gra terenowa, Fryderyk Chopin, Kampinoski Park Narodowy, zabytki Warszawy, Muzeum Wsi Mazowieckiej, bitwa pod Mławą, niepodległość.

WPROWADZENIE

Region Mazowsza kryje w sobie wiele pięknych i ciekawych miejsc, które warto poznawać i odkrywać. Można to robić na wiele sposobów, a naszym zadaniem jest pokazanie uczniom różnych możliwości poznania regionu, w którym żyją, bawią się, uczą i dorastają. Przez stworzenie gry terenowej chcemy pokazać bogactwo, piękno i historię naszego regionu. Emocje towarzyszące szukaniu kopert oraz rozwiązywaniu zadań sprawią, że uczniowie zechcą podejmować nowe wyzwania. Naszym celem jest nauka przez zabawę oraz to, aby serce każdego ucznia było pełne Mazowsza.

CEL OGÓLNY

Pełniejsze poznanie regionu Mazowsza i jego dziedzictwa historycznego oraz rozwijanie poczucia własnej tożsamości regionalnej.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Uczeń:

- odpowiada na pytania dotyczące wiersza;
  - uważnie słucha listów;
  - składa wyrazy z rozsypanki literowej;
  - układa obrazek z części;
  - rozpoznaje głosy zwierząt leśnych;
  - porusza się rytmicznie w takt muzyki klasycznej;
  - konstruuje wiatrak z udostępnionych materiałów;
  - wykonuje stawiane mu zadania;
  - prezentuje swoją pracę;
  - czerpie radość ze wspólnej zabawy;
  - składa z części mapę Mazowsza;
  - odczytuje hasło gry terenowej.
-

METODY PRACY:

- pogadanka,
  - dyskusja,
  - zabawa,
  - metoda ekspresyjna,
  - metody realizacji zadań wytwórczych.
-

FORMY PRACY:

- indywidualna,
- zbiorowa,
- zespołowa.

POMOCE DYDAKTYCZNE:

- wiersz Izabeli Bielińskiej *Serce pełne Mazowsza*;
- piosenka *Od morza aż do Tatr* (sł. Monika Kluza, muz. Mateusz Kluza);
<https://www.teczowamuzyka.pl/pl/p/Polski-Maraton-Artystyczny-CD-konspekt/628>
[dostęp: 5.07.2018];
- biało-czerwone wstążki z bibuły;
- zielone koperty;
- wydrukowane listy z zadaniami Strażnika Mazowsza;
- mapa Strażnika Mazowsza podzielona na 6 części;
- 5 foliowych torebek ze zdjęciami zabytków Warszawy (wielkości A4) podzielonymi na 10 części oraz litery do ułożenia nazw;
- przenośne urządzenie multimedialne, np. tablet;
- nagranie z odgłosami zwierząt oraz ich zdjęcia;
- kolorowe wstążki z bibuły;
- nagranie utworu F. Chopina *Walc a-moll op. 34 nr 2*;
<https://www.youtube.com/watch?v=dAkzS1o00es> *Walc a-moll op. 34 nr 2*
[dostęp: 6.08.2018];
- lina do ćwiczeń gimnastycznych;
- kartony po mleku o pojemności 1 l;
- pinezki do tablic korkowych;
- tektura;
- nożyczki;
- papierowe serduszka.

ZAŁĄCZNIKI

1. Mapa Strażnika Mazowsza.
2. Zdjęcia zabytków Warszawy.
3. Zdjęcia przedstawiające zwierzęta żyjące w Kampinoskim Parku Narodowym.
4. Portret F. Chopina.
5. Ilustracja bitwy pod Mławą.
6. Wiersz Izabeli Bielińskiej *Serce pełne Mazowsza*.
7. Zdjęcie wiatraka z Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu.

BIBLIOGRAFIA

J. Choińska-Mika, M. Kulesza, K. Mika, W. Morawski, *Mazowsze*, Daunpol Sp. z o.o., Wydawnictwo Kartograficzne, Warszawa 2011.
„Meritum. Mazowiecki Kwartalnik Edukacyjny” 2017, nr 3.

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

Odgłos łosia: <https://www.youtube.com/watch?v=GQSYySZoRFY> [dostęp: 6.08.2018].
 Odgłos wilka: https://www.youtube.com/watch?v=RTpCO_GaTiM [dostęp: 6.08.2018].
 Odgłos jelenia: <https://www.youtube.com/watch?v=ooY6m-rJupw> [dostęp: 6.08.2018].
 Odgłos dzika: <https://www.youtube.com/watch?v=7mpDVgy6ib0> [dostęp: 6.08.2018].

Odgłos żurawia: <https://www.youtube.com/watch?v=bmyJg4B8og8> [dostęp: 6.08.2018].

Odgłos bociana białego: <https://www.youtube.com/watch?v=nZ8DJa4Oc8w&t=21s> [dostęp: 6.08.2018].

Odgłos dzięcioła: <https://www.youtube.com/watch?v=FWY3bgFTee8> [dostęp: 6.08.2018].

Fryderyk Chopin, Walc a-moll op. 34 nr 2: <https://www.youtube.com/watch?v=dAkzS1o00es> [dostęp: 6.08.2018].

Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu: <http://mwmskansen.pl/polski-multimedia/galeria-zdjec/skansen> [dostęp: 26.06.2018].

PRZEBIEG ZAJĘĆ

PRZEBIEG ZAJĘĆ

CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. Powitanie uczniów i wprowadzenie do tematyki zajęć na podstawie wiersza Izabeli Bielińskiej *Serce pełne Mazowsza* (**załącznik nr 6**).
  - Rozmowa na temat wiersza
  - O jakim regionie jest mowa w wierszu?
  - Z czego słynie Warszawa?
  - Jakie zwierzęta mieszkają w Puszczy Kampinoskiej?
  - Jakie kwiaty rosną na mazowieckich łąkach?
  - Kim był Fryderyk Chopin?
  - Dlaczego warto poznać Mazowsze?
  - W którym kraju znajduje się Mazowsze?
  - Którą rocznicę odzyskania niepodległości będziemy obchodzić w tym roku?
2. Piosenka *Od morza aż do Tatr* (sł. Monika Kluzka, muz. Mateusz Kluzka); <https://www.teczowamuzyka.pl/pl/p/Polski-Maraton-Artystyczny-CD-konspekt/628> [dostęp: 5.07.2018].
3. Układ ruchowy z wykorzystaniem biało-czerwonych wstążek z bibuły.

Wskazówka dla nauczyciela: układ może być inwencją własną nauczyciela lub można wykorzystać opracowanie Moniki Kluzy.

CZĘŚĆ GŁÓWNA

1. Nauczyciel informuje uczniów, że znalazł na biurku list zaadresowany do całej klasy. Odczytuje jego treść.

*Witajcie Uczniowie,
jestem Strażnikiem Mazowsza i wiem o tym regionie wszystko. Ciekaw jestem, czy Wy również macie bogatą wiedzę na ten temat? Zaraz się dowiemy. Przygotowałem dla Was grę terenową, a w niej 6 zadań do wykonania na placu szkolnym. Za każde dobrze rozwiązane zadanie otrzymacie część mapy z ukrytym hasłem oraz wskazówki, gdzie możecie znaleźć następną zagadkę. Wierzę, że sobie poradzicie. Pierwsze zadanie znajdziecie...*

Tu nauczyciel dopisuje miejsce ukrycia pierwszego zadania (np. przy bramie z prawej strony).

Będzie to zielona koperta, rozglądajcie się uważnie, a na pewno ją znajdziecie...

2. Mapa Strażnika Mazowsza

(załącznik nr 1)

Wyjście na plac szkolny i odszukanie wskazanego miejsca.

3. List z zadaniem I (załącznik nr 2)

O! Widzę, że jesteście sprytni i szybko wam poszło znalezienie pierwszej koperty z zadaniem, liczę że równie dobrze i szybko je rozwiążecie. Ustawcie się w szeregu i kolejno odliczcie do pięciu, a potem utwórzcie zespoły zgodnie z kolejnością odliczania. Każdy zespół otrzymuje ode mnie torebkę ze zdjęciem pociętym na 10 części oraz litery. Waszym zadaniem jest ułożenie obrazka i utworzenie wyrazu z rozsypanki literowej. Dzięki temu dowiedziecie się, o jakim mieście wzbogacimy swoją wiedzę.

Nauczyciel omawia z dziećmi ułożone zdjęcia zabytków Warszawy. Sprawdza wiadomości uczniów oraz poprawność podpisów. Dopowiada ciekawostki o wybranych zabytkach stolicy.

Po rozwiązaniu zadania nauczyciel czyta dalej treść listu:

Bardzo dobrze poradziście sobie z tym zadaniem, dlatego otrzymujecie pierwszy kawałek mapy. Pilnujcie go, bo jest bardzo cenny. Do następnego zadania traficie, jeśli pójdziecie w stronę... (Nauczyciel dopisuje miejsce według swojego pomysłu). Szukajcie zielonej koperty... Powodzenia!

4. List z zadaniem II (załącznik nr 3)

Kochani, skoro to czytacie, to znaczy, że nie mieliście trudności ze znalezieniem koperty. Kampinoski Park Narodowy jest puszcza, w której żyje wiele ssaków, ptaków i owadów. Jestem ciekaw, czy potraficie rozpoznać głosy wybranych zwierząt żyjących w parku. Zadanie nie jest proste, więc słuchajcie bardzo uważnie.

Nauczyciel odtwarza wcześniej przygotowane dźwięki – odgłosy zwierząt – z przenośnego urządzenia multimedialnego, np. tabletu. Po wykonaniu zadania przez uczniów może zapoznać ich z innymi ciekawymi informacjami na temat Kampinoskiego Parku Narodowego.

Po rozwiązaniu zadania nauczyciel czyta dalej treść listu:

Muszę przyznać, że mnie zaskoczyliście i bez problemu poradziście sobie także z tą konkurencją. Jestem z Was dumny i przekazuję kolejną część mapy, a następna zielona koperta z zadaniem czeka na Was w... (Nauczyciel dopisuje miejsce według swojego pomysłu). Miejcie oczy szeroko otwarte.

5. List z zadaniem III (załącznik nr 4)

Świetnie! Znaleziliście kolejną zieloną kopertę. To zadanie będzie dla Was superrozrywką. Otrzymujecie ode mnie kolorowe wstążki i chciałbym zobaczyć, czy potraficie poruszać się w rytm muzyki klasycznej. Nasz wielki kompozytor Fryderyk Chopin urodził się na Mazowszu – w Żelazowej Woli. Wyobraźcie sobie, że jesteście delikatnymi motylami na łące pełnej kwiatów i poddajcie się działaniu muzyki.

Nauczyciel wcześniej przygotowuje kolorowe szarfy, wstążki lub paski bibuły oraz urządzenie multimedialne, na którym będzie odtwarzał muzykę Chopina. Po zakończonym tańcu rozmawia z dziećmi na temat ich odczuć i emocji. Prezentuje portret Fryderyka Chopina oraz ciekawostki z jego życia.

Po rozwiązaniu zadania nauczyciel czyta dalej treść listu:

Zachwycił mnie Wasz taniec. Chciałbym jeszcze raz go zobaczyć, ale

wiem, że czas nagli, więc wręczam Wam następną część mapy. Kolejna koperta znajduje się obok... (Nauczyciel dopisuje miejsce według swojego pomysłu). Zielona koperta czeka na Was...

6. List z zadaniem IV (załącznik nr 5)

Kochane dzieci, sport to zdrowie, dlatego kolejne zadanie będzie od Was wymagało żołnierskiej sprawności. A dlaczego żołnierskiej? Posłuchajcie... Na terenie naszego województwa znajduje się piękne miasto – Mława. Podczas II wojny światowej odbyła się tam jedna z pierwszych bitew wojny obronnej Polski. Na Mauzoleum Żołnierzy Września, upamiętniającym tych, którzy polegli w obronie Mławy, widnieje napis: „Godni są, by wspominali i czcili ich wszyscy, bo za prawa i zwyczaje ojczyste walczyli mężnie i wytrwale”. Mam dla Was żołnierskie zadanie – przeciąganie liny.

Nauczyciel przygotowuje linę do konkurencji i dzieli uczniów na dwie drużyny.

Po wykonaniu zadania nauczyciel czyta dalej treść listu:

Walczyliście mężnie i wytrwale jak prawdziwi żołnierze, dlatego czeka na Was kolejna część mapy oraz wskazówka, gdzie znajduje się zielona koperta. A ukryłem ją po lewej stronie... (Nauczyciel dopisuje miejsce według swojego pomysłu). Spieszcie się...

7. List z zadaniem V (załącznik nr 6)

Widzę, że nie mieliście problemu z określeniem, która to lewa strona, jestem z Was dumny. Kochani, jesteście mistrzami w rozwiązywaniu zadań. Ale czy macie dobrą pamięć? Słyszałem, jak Wasza pani czytała wiersz o Mazowszu.

Bardzo mi się podobał. Chciałbym usłyszeć, jak wspólnie recytujecie ostatnią zwrotkę. Życzę miłej nauki. Nauczyciel pomaga dzieciom w nauce ostatniej zwrotki wiersza.

Po wykonaniu zadania nauczyciel czyta dalej treść listu:

Widzę, że w recytacji też jesteście mistrzami. Oto kolejna część mapy, a ostatnia zielona koperta jest na czubku najwyższego drzewa na placu... No oczywiście żartuję, znajdziecie ją... (Nauczyciel dopisuje miejsce według swojego pomysłu).

8. List z zadaniem VI (załącznik nr 7)

Hura! Brawo! Odnaleźliście ostatnią kopertę, muszę Was chyba mianować moimi pomocnikami, ponieważ umiecie już bardzo dużo. Ale czy wiecie, że w Sierpcu znajduje się Muzeum Wsi Mazowieckiej? Jest tam 11 zagród chłopskich z przełomu XIX i XX w., zrekonstruowany dworek szlachecki, XVIII-wieczny kościół drewniany, drewniany wiatrak, tzw. koźlak, będący najstarszym i najpopularniejszym w Europie typem młyna wiatrowego. Doceńcie urok skrzydlatych konstrukcji, ich funkcjonalność i ponadczasowy mechanizm napędzany siłą wiatru – Waszym zadaniem będzie zbudowanie takiego wiatraka. Przygotowałem potrzebne materiały. Zamieńcie się w konstruktorów i architektów. A więc do dzieła!

Nauczyciel przygotowuje zdjęcie przedstawiające drewniany wiatrak oraz potrzebne materiały do jego wykonania (kartony po mleku o pojemności 1 l – można kilka dni wcześniej poprosić dzieci o przyniesienie takich kartonów – pinezki do tablic korkowych, kawałek tektury na śmigło wiatraka oraz nożyczki. Uczniowie dobierają się w pary i pracują.

Po wykonaniu zadania nauczyciel czyta dalej treść listu:

Wasze wiatraki są wspaniałe, widzę tu kilku przyszłych inżynierów. Zabierzcie je ze sobą do szkoły i wyeksponujcie na korytarzu, żeby zobaczyli je inni uczniowie. A ja damę Wam ostatni kawałek mapy. Złóżcie ją w klasie i przeczytajcie głośno hasło. Teraz żegnam się z Wami, Wasza wiedza o Mazowszu jest imponująca, poradziście

sobie ze wszystkimi zadaniami. Do następnego spotkania...

Wasz Strażnik Mazowsza

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA

1. Złożenie mapy i odczytanie hasła (Serce pełne Mazowsza).
2. Ewaluacja – dzieci dostają papierowe serduszka. Jeśli zajęcia im się podobały, przyklejają je na mapie Strażnika Mazowsza, jeśli zajęcia się nie podobały, przyklejają serduszka poza mapą.

Załącznik nr 1.

Mapa Strażnika Mazowsza

Serce pełne Mazowsza

Załącznik nr 2.

Zdjęcia zabytków Warszawy

Załącznik nr 3.

Zdjęcia przedstawiające zwierzęta żyjące w Kampinoskim Parku Narodowym

Załącznik nr 4.

Portret Fryderyka Chopina

Załącznik nr 5.

Ilustracja bitwy pod Mławą

Załącznik nr 6.

Izabela Bielińska

Serce pełne Mazowsza

O Mazowszu Ci opowiem młody kolego,
o cudach i bogactwie regionu tego.
Zapytasz mnie, dlaczego poznawać go warto?
Zamknij oczy i posłuchaj Adasiu, Stasiu, Marto.

Tu Warszawa stolica Polski nad brzegiem Wisły leży,
a syrenka na Powiślu dumnie miecz w rękę dzierży.
Tu Zamek Królewski, Pałac Kultury i Nauki
tu muzea, a w nich wiele cennych dzieł sztuki.

Puszcza Kampinoska na mazowieckiej ziemi
pełna łośi, lisów, bobrów i pięknej zieleni.
Szlaki turystyczne tu wiją się wstążką,
wybierz się tam na spacer leśną dróżką wąską.

Mazowsze to łąki kwieciami malowane
kaczeńcem, stokrotką i makiem usiane.
Tu cykania świerszczy posłuchaj – usiądź na łące
może usłyszysz Fryderyka Chopina koncert .

Piękna jest nasza mazowiecka kraina
warto, by poznała ją każda Polska dziecina.
Moje serce jest Mazowsza pełne
i swój region zawsze kochać będę.

Załącznik nr 7.

**Zdjęcie wiatraka z Muzeum
Wsi Mazowieckiej w Sierpcu**

